

GHIDUL ALEGĂTORULUI

LA ALEGERILE PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA
ȘI REFERENDUMUL REPUBLICAN CONSULTATIV
DIN **24 FEBRUARIE 2019**

Mai multe informații găsiți pe: www.cec.md, www.voteaza.md, www.alegator.md

Împrieteniți-vă cu noi pe Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova (@cecmoldova)

Vizionați-ne pe contul YouTube

Scrieți-ne pe adresa de e-mail: info@cec.md

Vizitați-ne la adresa: str. Vasile Alecsandri, nr. 119, MD-2012, mun. Chișinău, Republica Moldova

CUPRINS

Introducere	4
 Capitolul 1	
1.1 Ce este Parlamentul Republicii Moldova?	5
1.2 Câți deputați are Parlamentul?	5
1.3 Ce funcții are Parlamentul?	6
1.4 Despre alegerile parlamentare	6
1.5 Cum se stabilește data alegerilor parlamentare?	8
1.6 Ce este o circumscripție electorală?	8
1.7 Cine sînt principalii actori ai procesului electoral?	10
1.8 Cine are drept de vot?	10
1.9 Cine nu are drept de vot?	10
1.10 Cine poate candida la funcția de deputat?	10
1.11 Ce este un program electoral?	11
1.12 Cum poate fi monitorizat procesul electoral?	11
1.13 Referendumul republican consultativ	12
 Capitolul 2	
2.1 Cine organizează și desfășoară alegeri parlamentare	13
2.2 Cum verificați dacă ați fost inclus în lista electorală?	14
2.3 Unde puteți vota?	14
2.4 Cînd puteți vota?	15
2.5 Cu ce acte puteți vota?	15
2.6 Cum votați dacă nu vă puteți deplasa la secția de votare?	16
2.7 Cum se votează?	16
2.8 Registrul de Stat al Alegătorilor și Modulul "Prezența la vot"	18
2.9 Despre ilegalități	19
2.10 De ce să votez?	21

INTRODUCERE

Pe 24 februarie 2019 în Republica Moldova vor avea loc alegeri parlamentare și referendumul republican consultativ.

Ghidul de față oferă informații utile despre alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ ce se vor desfășura în acest an. Alegătorii vor găsi răspunsuri detaliate la întrebările referitoare la dreptul de vot, procedura de votare, modalitățile de votare și privind alte subiecte relevante procesului electoral.

La data de 20 iulie 2017, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 154 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 21 iulie 2017, prin care s-a modificat și completat Codul electoral al Republicii Moldova. Modificările au vizat înlocuirea sistemului electoral proporțional în cadrul alegerilor parlamentare cu sistemul mixt (proporțional și majoritar). În circumscripția națională se vor alege 50 de deputați, iar în circumscripțiile uninominale vor fi aleși 51 de deputați.

De asemenea, Parlamentul a stabilit pentru aceeași zi desfășurarea unui referendum republican consultativ la care alegătorii vor răspunde dacă sînt pentru reducerea numărului deputaților de la 101 la 61 și dacă sînt pentru ca poporul să poată revoca (demite) deputații din funcție dacă nu își îndeplinesc corespunzător obligațiile lor, acestea fiind probleme considerate de importanță majoră.

Alegători conștienți și bine informați reprezintă una dintre condiții pentru ca alegerile să fie libere și corecte.

1.1 CE ESTE PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA?

Parlamentul Republicii Moldova este organul reprezentativ suprem al poporului și este unica autoritate a statului care adoptă legi.

Parlamentul este ales de către cetățenii Republicii Moldova **o dată la 4 ani** prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Cu toate acestea, alegerile parlamentare pot avea loc mai devreme de 4 ani, în cazul dizolvării Parlamentului. Exercitarea funcțiilor Parlamentului, în volum deplin, poate fi efectuată numai pentru perioada mandatului de 4 ani sau în cazul prelungirii mandatului Parlamentului prin lege organică, în caz de catastrofă sau război.

Parlamentul poate fi dizolvat înainte de termen:

- a. în cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni;
- b. Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

1.2 CÎȚI DEPUTAȚI ARE PARLAMENTUL?

Parlamentul Republicii Moldova este compus din **101 deputați**.

Deputații sînt în serviciul poporului. Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

1.3 CE FUNCȚII ARE PARLAMENTUL?

Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an:

- sesiunea de primăvară, care începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie;
- sesiunea de toamnă – începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

Parlamentul are următoarele atribuții principale:

- ✓ adoptă legi, hotărâri și moțiuni;
- ✓ stabilește referendumuri;
- ✓ aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- ✓ exercită controlul parlamentar asupra puterii executive – oricând consideră necesar, deputații pot solicita informații de la membrii Guvernului cu privire la orice aspect ce ține de activitatea Guvernului;
- ✓ aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- ✓ inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății - deputații pot să solicite informații ce țin de securitatea statului sau oricare alte probleme similare;
- ✓ suspendă activitatea organelor administrației publice locale – de exemplu, Parlamentul poate dizolva consiliul local dacă acesta a adoptat în mod repetat o decizie, care a fost anulată de instanța de judecată pe motiv că se încalcă grav prevederile Constituției;
- ✓ îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

Cele mai importante probleme ale societății și ale statului sînt supuse referendumului.

1.4 DESPRE ALEGERILE PARLAMENTARE

Republica Moldova este un stat suveran și independent, în care suveranitatea națională aparține poporului, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative.

La alegerile parlamentare au dreptul să participe toți cetățenii cu drept de vot.

Alegerile parlamentare se organizează și se desfășoară în baza Codului electoral nr. 1381 din 21.11.1997. Statutul deputatului în Parlament este determinat de Constituția Republicii Moldova, de Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament și de Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

Din 1994 pînă în 2017, alegerile parlamentare s-au desfășurat în baza sistemului proporțional (întreg teritoriul țării constituind o circumscripție electorală, în care se aleg cei 101 deputați).

La data de 20 iulie 2017, Parlamentul Republicii Moldova a modificat sistemul electoral din proporțional în mixt.

Astfel, alegerile Parlamentului se efectuează în baza unui sistem de vot mixt: proporțional și majoritar.

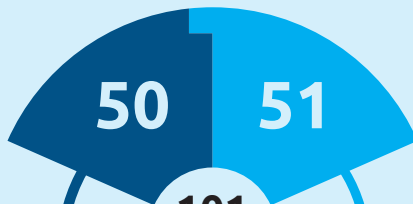
În circumscripția națională se aleg 50 de deputați în baza votului reprezentării proporționale. În circumscripțiile uninominale se aleg 51 de deputați în baza votului majoritar, câte unul de la fiecare circumscripție, inclusiv de la circumscripțiile constituite pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului și pentru alegătorii din afara țării.

Rezultatele alegerilor parlamentare sînt confirmate de Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Primele alegeri democratice (după declararea independenței) în Republica Moldova au avut loc pe 27 februarie 1994.

SISTEMUL ELECTORAL MIXT

101
deputați

PROPORȚIONAL

Alegătorii votează partidul
sau blocul electoral pentru
circumscripția electorală

Pragul electoral

6% | **8%**
Partide | Bloc electoral

Mandatele de deputat se distribuie proporțional
în baza numărului de voturi obținute de fiecare
partid/bloc electoral.

UNINOMINAL

Alegătorii votează candidatul/
candidata în circumscripția unde își
au înregistrat domiciliul

Candidatul/candidata cu cel mai mare număr de voturi
dintr-o circumscripție va obține mandatul de deputat.

1 CIRCUMSCRIPȚIE = **1** MANDAT

11 circumscripții
mun. Chișinău

31 circumscripții
în restul țării

cîte 2 circumscripții
mun. Bălți, UTA Găgăuzia,
Transnistria

3 circumscripții
peste hotare

1.5 CUM SE STABILEȘTE DATA ALEGERILOR PARLAMENTARE?

Data alegerilor parlamentare se stabilește prin hotărîre a Parlamentului cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

Alegerile se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

Nici un segment de timp din perioada de după expirarea mandatului Parlamentului precedent și pînă la întrunirea Parlamentului nou ales nu poate fi echivalată cu prelungirea mandatului parlamentar. În această perioadă Parlamentului îi sunt atribuite doar funcții operative pentru a asigura continuitatea activității permanente, activitatea legislativă îi este limitată, el nu are dreptul să modifice Constituția sau să reglementeze raporturile juridice prin adoptarea, modificarea sau abrogarea legilor organice.

1.6 CE ESTE O CIRCUMSCRIPTIE ELECTORALĂ?

Circumscripție electorală – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile.

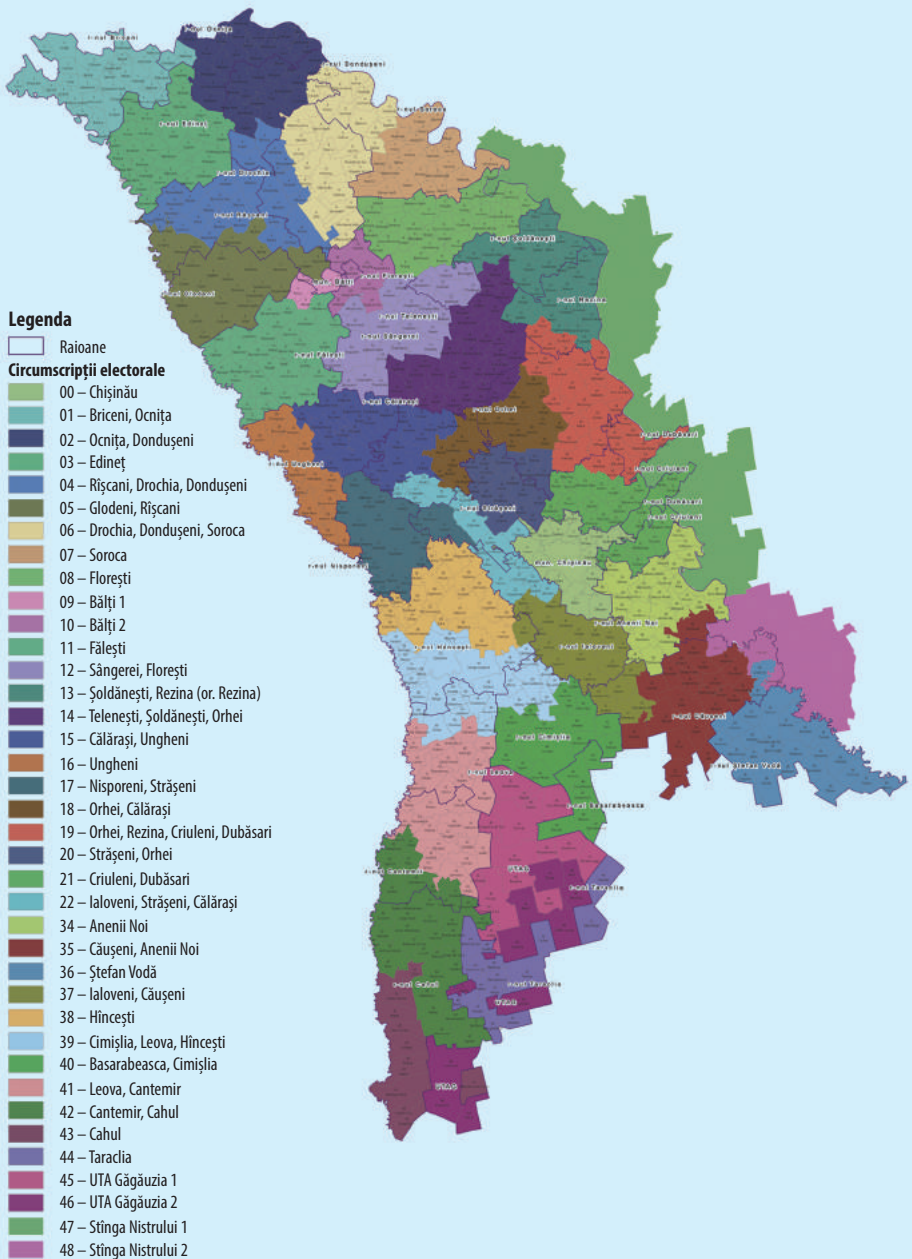
Avem următoarele tipuri de circumscripții:

- ✓ **circumscripție națională** – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile deputaților în Parlament în baza votului reprezentării proporționale pe listele de partid;
- ✓ **circumscripție uninominală** – circumscripție electorală în care se organizează și se desfășoară alegerile unui singur mandat de deputat în Parlament în baza votului majoritar.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 970 din 15.11.2017, au fost aprobate 51 de circumscripții uninominale:

- 11 circumscripții pentru mun. Chișinău;
- cîte 2 circumscripții pentru mun. Bălți, UTA Găgăuzia și Transnistria;
- 31 circumscripții în țară;
- 3 circumscripții peste hotare.

CIRCUMSCRIPȚIILE ELECTORALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1.7 CINE SÎNT PRINCIPALII ACTORI AI PROCESULUI ELECTORAL?

Alegătorii – cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot;

Grupurile de inițiativă - grupuri constituite din cetățeni cu drept de vot și înregistrate în condițiile Codului electoral de către organul electoral pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcția de deputat sau în vederea inițierii referendumului;

Organele electorale – Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare;

Observatorii – persoane care monitorizează procesul electoral fără a se implica, care reprezintă o instituție abilitată și sunt acreditați de organul electoral corespunzător;

Concurenții electorali - partidele, alte organizații social-politice, blocurile electorale, candidații desemnați și candidații independenți, înregistrați de către organele electorale corespunzătoare;

Reprezentanții concurenților electorali – persoane cu drept de vot, care reprezintă interesele concurentului electoral în organele electorale și în alte organe implicate în procesul electoral;

Persoanele de încredere ale concurenților electorali – persoane cu drept de vot care au dreptul să facă agitație electorală în favoarea concurentului electoral care l-a desemnat.

1.8 CINE ARE DREPT DE VOT?

Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept în modul stabilit de lege.

1.9 CINE NU ARE DREPT DE VOT?

Nu au drept de a alege persoanele:

- care nu sînt cetățeni ai Republicii Moldova sau nu au împlinit vârsta de 18 ani;
- lipsite de dreptul la vot prin hotărîre definitivă a instanței de judecată.

1.10 CINE POATE CANDIDA LA FUNCȚIA DE DEPUTAT?

Candidați la funcția de deputat în Parlament pot fi persoanele:

- cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani;

- dețin cetățenia Republicii Moldova;
- nu cad sub incidența art. 2 alin. 6¹ din Legea despre statutul deputatului în Parlament;
- întrunesc condițiile prevăzute de Codul electoral.

Nu pot fi aleși:

- militarii cu serviciul în termen;
- persoanele care nu au împlinit vârsta de 18 ani;
- persoanele care nu sînt cetățeni ai Republicii Moldova;
- persoanele care au fost lipsite de dreptul de vot prin hotărîre definitivă a instanței de judecată;
- persoanele care sînt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărîre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvîrșite cu intenție. Organele electorale sînt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate;
- persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărîre judecătorească definitivă. Organele electorale sînt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.

1.11 CE ESTE UN PROGRAM ELECTORAL?

Un program electoral este documentul prin care concurentul electoral își expune viziunea asupra modului de soluționare a celor mai stringente probleme ale societății/comunității.

1.12 CUM POATE FI MONITORIZAT PROCESUL ELECTORAL?

Pentru a putea monitoriza alegerile, persoana trebuie să fie acreditată în calitate de observator.

Observatorii sînt:

Naționali – cetățeni ai RM, reprezentanți ai asociațiilor obștești, acreditați de Comisia Electorală Centrală sau consiliile electorale de circumscripție și reprezentanți ai concurenților electorali acreditați de către consiliile electorale de circumscripție;

Internaționali – reprezentanți ai

organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați doar de Comisia Electorală Centrală.

1.13 REFERENDUMUL REPUBLICAN CONSULTATIV

Întrebările la care vor răspunde alegătorii pe data de 24 februarie 2019 cu „pentru” sau „împotriva” sînt:

1. Sînteți pentru reducerea numărului deputaților din Parlament de la 101 la 61?

2. Sînteți pentru ca poporul să poată revoca (demite) deputații din funcție dacă nu își îndeplinesc corespunzător obligațiile sale?

Referendumul se va desfășura în aceeași zi cu alegerile Parlamentului.

Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale și procesul-verbal privind rezultatele referendumului se transmit Curții Constituționale, iar aceasta, în termen de 10 zile, va confirma sau va infirma, printr-o hotărîre, rezultatele referendumului republican.

Referendumul reprezintă procesul de consultare directă a cetățenilor unei țări în legătură cu un text de lege de o importanță cu totul deosebită sau asupra unei situații de importanță națională. Referendumul este o formă de democrație directă față de democrația reprezentativă.

Data referendumului republican se stabilește:

- prin hotărîre a Parlamentului dacă acesta este inițiat de cetățeni sau de deputații în Parlament;
- prin decretul Președintelui Republicii Moldova dacă referendumul este inițiat de acesta și are caracter consultativ.

Data referendumului se stabilește cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua desfășurării acestuia.

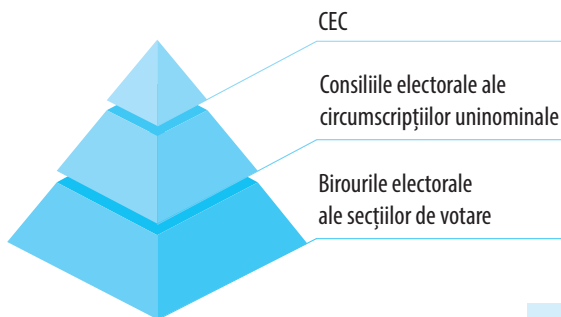
2.1 CINE ORGANIZEAZĂ ȘI DESFĂȘOARĂ ALEGERI PARLAMENTARE?

Ierarhia organelor electorale:

Comisia Electorală Centrală (CEC)

Comisia Electorală Centrală este un organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniei electorale. Comisia este constituită din 9 membri: un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, ceilalți 8 membri sînt desemnați de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.

Comisia este asistată de un aparat de lucru.

Consiliile electorale ale circumscripțiilor uninominale

Pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală constituie 51 de consilii electorale ale circumscripțiilor electorale uninominale (cu cel puțin 50 de zile înainte de alegeri).

Birourile electorale ale secțiilor de votare

Birourile electorale ale secțiilor de votare sînt organe electorale constituite de către consiliile electorale de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, din 5-11 membri.

NOTĂ!

Membrii consiliilor electorale și ai birourilor electorale activează temporar, de la constituirea și pînă la dizolvarea organului electoral din care aceștia fac parte. De regulă, consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare încetează să mai activeze de îndată ce acestea au prezentat documentele respective la Comisia Electorală Centrală și, după caz, în instanța de judecată.

2.2 CUM VERIFICAȚI DACĂ AȚI FOST INCLUS ÎN LISTA ELECTORALĂ?

Listă electorală - listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința disponibilă pe teritoriul unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și la o singură secție de votare.

Începînd cu **3 februarie** și pînă pe **23 februarie inclusiv**, puteți să verificați, la secția de votare, corectitudinea datelor dvs. înscrise în lista electorală. Aveți dreptul să solicitați includerea/excluderea dvs., corectarea altor erori comise la înscrierea datelor despre dvs. sau despre alți alegători. Pentru efectuarea oricăror modificări, trebuie să prezentați actul de identitate.

De asemenea, puteți verifica on-line pe pagina web oficială a CEC (www.cec.md, rubrica "Registrul de Stat al Alegătorilor") la ce secție de votare sînteți arondat, introducînd IDNP-ul dvs.

Lista electorală este un document public. Însă aceasta nu înseamnă că oricine poate face modificări în listă sau o poate multiplica. Dacă un alegător nu poate merge la biroul electoral să verifice personal datele înscrise în listă, un membru al familiei o poate face în numele lui. Ruda prezintă un act de identitate și menționează că dorește să verifice numele unui membru de familie. Modificările în lista electorală se efectuează în baza actelor de identitate sau certificatelor oficiale.

2.3 UNDE PUTEȚI VOTA?

Votarea se face la secția de votare la care sînteți arondat.

ATENȚIE!

*Dacă vă prezentați la secția de votare, însă **constatați că ați fost omis** din lista electorală de bază, faceți dovadă cu actul de identitate că domiciliați în raza teritorială a secției de votare respective.*

Care este secția dvs. de votare?

Accesați pagina oficială a Comisiei (www.cec.md), la rubrica «Registrul de Stat al Alegătorilor», sau pe pagina <https://verifica.cec.md>, la rubrica «Află unde să votezi», selectați adresa de domiciliu și veți vedea secția de votare asociată adresei.

Alegătorii care sînt înregistrați în listele electorale în circumscripțiile uninominale constituite pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) pot să-și exercite dreptul la vot în oricare din secțiile de votare distincte care se află sub controlul constituțional al autorităților Republicii Moldova.

2.4 CÎND PUTEȚI VOTA?

Votarea este stabilită pentru **24 februarie 2019** și se desfășoară între orele **7.00 și 21.00**.
Dacă vă aflați în incinta secției de votare după ora 21.00, aveți dreptul să vă exercitați votul.

2.5 CU CE ACTE PUTEȚI VOTA?

Puteți vota în baza următoarelor acte:

Buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, cu fișa de însoțire care confirmă domiciliul sau reședința titularului pe teritoriul secției de votare

Buletinul de identitate provizoriu cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova, domiciliul titularului

Legitimția de serviciu pentru militarii în termen

Livretul eliberat de Centrul Serviciului Civil pentru persoanele care își satisfac serviciul civil (de alternativă)

2.6 CUM VOTAȚI DACĂ NU VĂ PUTEȚI DEPLASA LA SECȚIA DE VOTARE?

În cazul în care, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, nu puteți veni în localul de votare, aveți dreptul să vă exercitați votul prin intermediul urnei mobile.

Pentru aceasta veți depune o cerere în scris, la biroul secției de votare, cu 2 săptămîni înainte de ziua votării și pînă la ora 18.00 a zilei precedente votării.

În ziua votării, pe 24 februarie, cererile pot fi făcute în scris pînă la ora 15.00 dacă se prezintă și certificat medical.

ATENȚIE!

***Certificatul pentru drept de vot** este utilizat doar pentru votare. După încheierea alegerilor valabilitatea lui se pierde și pentru următorul scrutin va trebui să repetați procedura.*

2.7 CUM SE VOTEAZĂ?

Pentru aceste alegeri vor fi 4 buletine de vot: unul pentru circumscripția națională, unul pentru circumscripția uninominală, unul pentru o întrebare la referendumul republican consultativ și unul pentru cealaltă întrebare.

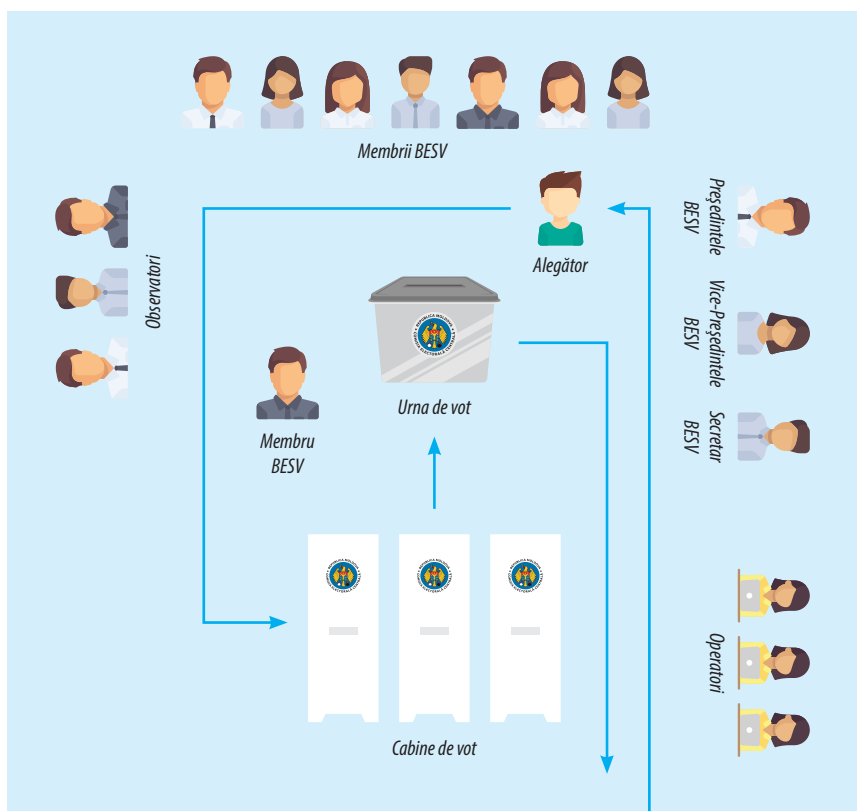
Pasul 1. Prezențați operatorului actul de identitate. Operatorul va verifica în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) dacă sînteți arondat anume la secția de votare respectivă și nu ați mai votat la o altă secție de votare în cadrul acestor alegeri/referendum.

Pasul 2. Prezențați membrului biroului electoral al secției de votare actul de identitate.

Pasul 3. Semnați în lista electorală în dreptul numelui dvs. și primiți buletinele de vot de la membrul biroului electoral al secției de votare.

Veți fi înscris în lista electorală suplimentară:

- dacă ați fost omis din lista electorală de bază și faceți dovada cu actul de identitate că domiciliați în raza teritorială a secției de votare respective;
- dacă vă exercitați dreptul de vot prin intermediul urnei mobile;
- dacă votați în baza certificatului pentru drept de vot, care rămîne la biroul electoral al secției de votare și se anexează la lista suplimentară;

- dacă nu aveți înregistrare la domiciliu sau la reședință.

Pasul 4. Completați buletinele de vot în cabina sau camera pentru vot secret.

Dacă, din motive temeinice, nu puteți vota singur, aveți dreptul să chemați în cabină un însoțitor ales de dvs., pentru a vă ajuta. Însoțitorul nu poate fi membru al biroului electoral, observator sau reprezentant al concurentului electoral.

Pasul 5.

- În buletinul de vot pentru alegerea Parlamentului, aplicați ștampila cu

BULETIN DE VOT pentru alegerile Parlamentului Republicii Moldova 24 februarie 2019	
00	00
☒ Partidul Proșperării	☐
☒ Partidul Libertății	☒
☒ Partidul Solidarității	☐
Candidat independent Ion Ionescu	☐
☒ Partidul Bunăstării	☐

✓ CORECT

BULETIN DE VOT pentru alegerile Parlamentului Republicii Moldova 24 februarie 2019	
00	00
☒ Partidul Proșperării	☐
☒ Partidul Libertății	☒
☒ Partidul Solidarității	☒
Candidat independent Ion Ionescu	☐
☒ Partidul Bunăstării	☐

✗ INCORECT

inscripția „Votat” în interiorul cercului din patruleterul cu numele/denumirea concurentului electoral pentru care vă dați votul. Cercurile din celelalte patruletere trebuie să rămână curate.

- În buletinul de vot pentru referendum, aplicați ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patruleterul în care este înscris cuvântul „Pentru” sau „Contra”.

Nu stați prea mult în cabina de vot.

Pasul 6. Pliati buletinul de vot și introduceți-l în urna de vot.

BULETIN DE VOT tipul referendumului 24 februarie 2019	
00	00
Textul problemei supuse referendumului	Pentru
	Contra
	☐
	☐

ATENȚIE!

Dacă ați completat greșit unul din buletinele de vot, dar nu l-ați introdus în urnă, puteți solicita să vi se elibereze, dar numai o singură dată, un nou buletin de vot. Buletinul de vot greșit se va anula și se va face o mențiune în lista electorală și în procesul-verbal cu privire la votare.

ATENȚIE!

Împuternicitul prin procură nu poate vota în locul mandantului.

2.8 REGISTRUL DE STAT AL ALEGĂTORILOR ȘI MODULUL „PREZENȚA LA VOT”

Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) este un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova, realizat în baza Registrului de Stat al Populației. RSA reprezintă un instrument sigur pentru crearea unor liste electorale corecte și veridice.

La alegerile parlamentare și la referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019 vor fi utilizate liste electorale generate în baza RSA.

Modulul „Prezența la vot” al Sistemului Informațional Automatizat de Stat „Alegeri” permite asistarea informațională a pregătirii și desfășurării alegerilor, calcularea operativă în ziua alegerilor a ratei de participare la vot, prevenirea votului multiplu, obținerea în aceeași zi a informației prealabile privind rezultatul votării după finalizarea procedurii de numărare a voturilor, prelucrarea și analiza statistică a rezultatelor.

2.9 DESPRE ILEGALITĂȚI

În cazul în care prin violență, înșelăciune, amenințare, substituire sau prin oricare alte mijloace vă este împiedicată exercitarea liberă a drepturilor electorale, puteți depune o contestație la organul electoral respectînd ierarhia sistemului acestor organe și în instanțele de judecată.

Totodată, cetățenii și alți subiecți electorali trebuie să fie conștienți de faptul că poartă răspundere juridică dacă vor comite contravenții. Constituie contravenții administrative următoarele acțiuni (art.47-53 din Codul contravențional):

- împiedicarea accesului în localul de votare;
- folosirea în alegeri sau la referendum a fondurilor venite din străinătate sau a fondurilor nedeclarate public;
- distrugerea, deteriorarea intenționată prin orice mod a listei electorale sau a afișei electorale;
- scoaterea buletinului de vot din localul secției de votare;
- afișarea materialului de agitație electorală în alt loc decît cel stabilit;
- agitația electorală în incinta secției de votare sau la intrarea în localul secției de votare în ziua alegerilor.

Pentru încălcări grave ale legislației electorale se aplică pedeapsa penală. Acțiunile enumerate mai jos în tabel sînt considerate infracțiuni penale (art.181-182 din Codul penal):

<i>Infracțiunea electorală</i>	<i>Detalii</i>	<i>Se pedepsește</i>
Împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului electoral sau împiedicarea activității organelor electorale	- săvîrșită prin blocarea sau atacarea localurilor secțiilor de votare prin orice mijloc și în orice formă; - săvîrșită prin sustragerea urnelor de vot sau a documentelor electorale; - săvîrșită cu periclitarea vieții persoanei; - însoțită de vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; - soldată cu alte urmări grave.	cu amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.
Coruperea alegătorilor	Oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului să își exercite drepturile sale electorale într-un anumit mod în cadrul alegerilor. <i>*Nu intră în categoria bunurilor materialele obiectele cu valoare simbolică înscrispționate cu însemnele unei formațiuni politice.</i>	cu amendă sau cu închisoare de la un an la 5 ani; în cazul persoanei juridice: cu amendă și interzicerea exercitării unor drepturi sau lichidarea persoanei juridice.

Finanțarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau a fondurilor electorale	Falsificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice și/sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale în intenția de a substitui sau a ascunde identitatea donatorilor, volumul mijloacelor acumulate ori destinația sau volumul mijloacelor utilizate;	cu amendă sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de pînă la 5 ani;
	Utilizarea de resurse administrative (bunuri publice), inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative (bunurilor publice) în campaniile electorale, dacă au fost cauzate daune în proporții mari;	cu amendă sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani;
	Extorcarea sau obținerea prin extorcere a donațiilor pentru partidele politice și/sau pentru fondurile electorale;	cu amendă sau cu închisoare de pînă la 4 ani, în toate cazurile cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 1 la 5 ani;
	Utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice sau a mijloacelor din fondul electoral, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari;	cu amendă sau cu închisoare de la 1 la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani;
	Acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale.	cu amendă sau cu închisoare de la 1 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani.
Falsificarea rezultatelor votării	Votarea unei persoane: - fără a avea acest drept; - de două sau mai multe ori; - prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decît are dreptul;	cu amendă sau cu muncă neremunerată în folosul comunității, sau cu închisoare de pînă la 2 ani.

	- prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals;	
	Falsificarea, prin orice mijloace, a rezultatelor votării.	cu amendă sau cu muncă neremunerată, sau cu închisoare de până la 3 ani.

2.10 DE CE SĂ VOTEZ?

- Implică responsabilitate. Trebuie să fim responsabili, să fim activi și să înțelegem că neparticipând la alegeri, cu scopul de „a-i pedepsi pe cei de la conducere”, ne „pedepsim” pe noi înșine.
- Datorie morală și civică. Votul este modalitatea prin care se poate schimba viitorul.
- Fiecare vot contează. Fiecare vot „pentru” sau „împotriva” are un efect mai puțin negativ decât o banală și nejustificată abținere.

Curiozități

Cu un singur vot diferență:

- în 1800 Thomas Jefferson a fost ales președinte al SUA;
- în 1867 Senatul SUA a ratificat tratatul de cumpărare de la Imperiul Rus a teritoriului Alaska, care a devenit în 1958 unul din cele mai mari state ale SUA.

PENTRU NOTIȚE

[illegible]

